

Archeologisch bureauonderzoek

Plangebied Brakels Eng te Oeffelt,
Gemeente Boxmeer

Archeologisch bureauonderzoek
Plangebied Brakels Eng te Oeffelt, Gemeente Boxmeer

i.o.v. Gemeente Boxmeer
Conform Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1.

Contactpersoon: Dhr. N. van den Berg
Rapport: 435
Versie: 1.0
Datum: 29-06-2021
Project: 2479

Actie	Versie	Actor	Datum
Schrijven	1.0 concept	Dhr. N. van den Berg	29-06-2021
Controle Senior KNA Archeoloog	1.0 concept	Dhr. B. Goudswaard	02-01-2021
Opmerkingen BG			
Aanpassen	2.0		
Definitief			

The Missing Link
2^e Daalsedijk 6a
3551 EJ Utrecht
+31 (0) 614325141
info@the-missinglink.nl

**The
Missing
Link**

Inhoud

Inhoud	0
1 Administratieve gegevens.....	1
2 Samenvatting	2
3 Inleiding.....	3
3.1 Algemeen.....	3
3.2 Beleidskader	3
3.3 Doelstelling en vraagstelling.....	4
4 Methoden	5
5 Resultaten.....	6
5.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied en vaststellen consequenties toekomstig gebruik (LS01)	6
5.2 Beschrijving huidige en toekomstige situatie (LS02)	6
5.2.1 Huidige situatie	6
5.2.2 Toekomstige situatie	7
5.3 Beschrijving historische situatie en mogelijke verstoringen (LS03) ...	8
5.3.1 Historische ontwikkeling plangebied en omgeving.....	9
5.3.2 Bekende verstoringen	11
5.4 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens en bekende archeologische waarden (LS04).....	12
5.4.1 Aardwetenschappelijke gegevens.....	12
5.4.2 Archeologische gegevens.....	14
5.5 Gespecificeerde verwachting (LS05).....	19
6 Conclusies.....	20
7 Advies.....	22
8 Literatuur	23
9 Bijlages	24

1 Administratieve gegevens

Provincie:	Noord-Brabant
Gemeente:	Boxmeer
Plaats:	Oeffelt
Toponiem:	Brakels Eng
Coördinaten:	CNT: 51°42'09.9"N 5°55'59.3"E
Oppervlakte plangebied	27.792 m²
Bevoegde overheid:	Gemeente Boxmeer
ARCHIS3-zaaknummer:	5092408100
The Missing Link projectnummer:	2479
Periode van uitvoering:	juni, 2021
Beheer en plaats documentatie:	The Missing Link, Utrecht

2 Samenvatting

In opdracht van de Gemeente Boxmeer heeft The Missing Link een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Brakels Eng te Oeffelt, gemeente Boxmeer. Binnen het plangebied (27.792 m²) wordt in de nabije toekomst een nieuwe woonwijk gebouwd.

De werkzaamheden vinden plaats in een gebied dat grotendeels onderdeel uitmaakt van het bestemmingsplan Kom Oeffelt, in een zone waar deels de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie- 3' geldt. Hier zijn bodemingrepen zonder omgevingsvergunning verboden indien het oppervlak 2500 m² of meer bedraagt en de verstoringsdiepte 50 cm –Mv of meer. Deze vrijstellingsgrenzen zijn tot stand gekomen op basis van het onderliggende gemeentelijke archeologiebeleid.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat in het plangebied sprake is van een hoge archeologische verwachting voor de periode laat-paleolithicum – late middeleeuwen. Geadviseerd wordt de archeologische verwachting vanuit dit bureauonderzoek te toetsen middels een karterend booronderzoek.

Bovenstaande betreft een onafhankelijk tot stand gekomen advies, op basis van bekende informatie en de kwaliteitsnormen van de beroepsgroep archeologie. Naar aanleiding van dit advies zal de bevoegde overheid (de gemeente Boxmeer) een eigen besluit nemen. In dat besluit kan en mag de bevoegde overheid beredeneerd afwijken van het advies. Mocht het plangebied in dat besluit worden vrijgegeven door de bevoegde overheid en er worden onverhoopt toch archeologische waarden aangetroffen tijdens de geplande graafwerkzaamheden, dan geldt op basis van de Erfgoedwet de plicht deze zogenaamde toevalsvondsten te melden bij het Rijk. Uit praktische overweging is het aan te bevelen deze melding te doen bij de bevoegde overheid, de gemeente Boxmeer.

Aan bovenstaand advies kunnen, behoudens opzet of grove nalatigheid onzerzijds, geen rechten worden ontleend, noch eventuele schade die daaruit kan voortvloeien, worden geclaimd.

3 Inleiding

3.1 Algemeen

In opdracht van de Gemeente Boxmeer heeft The Missing Link een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Brakels Eng te Oeffelt, gemeente Boxmeer. Binnen het plangebied (27.792 m²) wordt in de nabije toekomst een nieuwe woonwijk gebouwd.

De werkzaamheden vinden plaats in een gebied dat grotendeels onderdeel uitmaakt van het bestemmingsplan Kom Oeffelt, in een zone waar deels de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie- 3' geldt. Hier zijn bodemingrepen zonder omgevingsvergunning verboden indien het oppervlak 2500 m² of meer bedraagt en de verstoringsdiepte 50 cm –Mv of meer. Deze vrijstellingsgrenzen zijn tot stand gekomen op basis van het onderliggende gemeentelijke archeologiebeleid.

De geplande bodemingrepen kunnen de bekende en verwachte archeologische waarden verstoren. Daarom is het nodig een archeologisch vooronderzoek uit te voeren. De eerste stap in het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ-cyclus) is het uitvoeren van een bureauonderzoek, om tot een gespecificeerde archeologische verwachting te komen. Het onderzoek dient om te bepalen of de kans bestaat dat er bij het uitvoeren van de voorgenomen ingrepen archeologische resten in de ondergrond worden verstoord.

3.2 Beleidskader

Het uitgangspunt voor dit onderzoek wordt gevormd door het wettelijk en beleidsmatig kader voor de ruimtelijke ordening en monumentenzorg. De gemeente Boxmeer is in deze de bevoegde overheid die een besluit zal nemen over hoe om te gaan met de aanwezigheid van (eventueel) aanwezige archeologische waarden.

Volgens de gemeentelijke archeologische beleidskaart, heeft het gebied een Waarde archeologie - 3 (onderzoeksgebied A), waarbij een onderzoekseis van toepassing is bij ingrepen groter dan 2500 m² en dieper dan 50 cm -Mv. Deze vrijstellingsgrenzen zijn tot stand gekomen op basis van geomorfologie, historische bronnen en bekende vindplaatsen in de directe omgeving.

3.3 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van een archeologisch bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting voor een plangebied, door middel van het verwerven van informatie over bekende of verwachte aardkundige en archeologische/bouwhistorische resten.

Dat wil zeggen dat op basis van beschikbare en nieuwe informatie sinds het opstellen van de beleidsuitgangspunten, over de archeologie, cultuurhistorie, geomorfologie, bodemkunde en grondgebruik de kans bepaald wordt dat binnen het plangebied archeologische resten kunnen voorkomen. Hiervoor is onder andere het centraal ARCheologisch InformatieSysteem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geraadpleegd. Aanvullende (cultuur)historische informatie is verkregen uit divers voorhanden historisch kaartmateriaal. Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap zijn onder andere de bodemkaart en beschikbaar geologisch-geomorfologisch kaartmateriaal geraadpleegd.

Aan dit bureauonderzoek liggen de volgende onderzoeksvragen ten grondslag:

1. Welke archeologische en/of ondergrondse bouwhistorische resten zijn in het plangebied aanwezig en wat is de datering omvang en aard hiervan?
2. In welke mate zullen deze resten worden verstoord door realisatie van de geplande bouwingrepen?
3. Hoe kan deze verstoring door planaanpassing of fysieke bescherming tot een minimum worden beperkt?

Indien de archeologische en/of ondergrondse bouwhistorische resten niet behouden kunnen worden:

4. Welke vorm van nader onderzoek is nodig om de aanwezigheid van archeologische en/of ondergrondse bouwhistorische resten vast te stellen en hun omvang, ligging, aard en datering in voldoende mate te kunnen bepalen, om zo te komen tot een selectieadvies?

4 Methoden

Dit archeologisch bureauonderzoek is uitgevoerd conform de vigerende versie van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 4.1) en in het bijzonder de specificaties LS01, LS02, LS03, LS04 en LS05 van het Protocol Bureauonderzoek. De rapportage is opgesteld conform specificatie LS06.

Het onderzoek bestaat uit vijf onderdelen (specificaties LS01 t/m LS05). In de eerste vier onderdelen worden de volgende werkzaamheden verricht:

- Afbakening plan- en onderzoeksgebied en vaststellen consequenties toekomstig gebruik (LS01);
- Beschrijving huidige situatie (LS02);
- Beschrijving historische situatie en mogelijke verstoringen (LS03);
- Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens en bekende archeologische waarden (LS04).

Op grond van deze onderdelen wordt de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied opgesteld (LS05). Hierin wordt verwoord of, en zo ja, welke archeologische resten worden verwacht in het plangebied.

5 Resultaten

5.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied en vaststellen consequenties toekomstig gebruik (LS01)

Het plangebied (Bijlage, fig. 1-2) is gelegen aan de noord-westelijke rand van de bebouwde kom van Oeffelt, aan de Brakels Eng. De grenzen van het plangebied worden gevormd door de grenzen van twee betreffende percelen (Oeffelt E 3596, 4870). In het noorden wordt het plangebied begrenst door straat Hogehoek en in het oosten de Katsestraat.

Het oppervlak van het totale plangebied bedraagt 27.792 m². Om het gebied in een grotere archeologische en aardwetenschappelijke context te kunnen plaatsen, is voor dit bureauonderzoek een onderzoeksgebied gedefinieerd met een straal van 500 m rondom het plangebied.

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de voor de te plaatsen nieuwbouw benodigde omgevingsvergunning. De geplande bodemingrepen (zie 5.2) kunnen namelijk eventueel aanwezige archeologische waarden verstoren.

5.2 Beschrijving huidige en toekomstige situatie (LS02)

Voor het bureauonderzoek is het van belang de huidige situatie te onderzoeken. Landgebruik en bebouwing kunnen van invloed zijn op de archeologische verwachting.

5.2.1 Huidige situatie

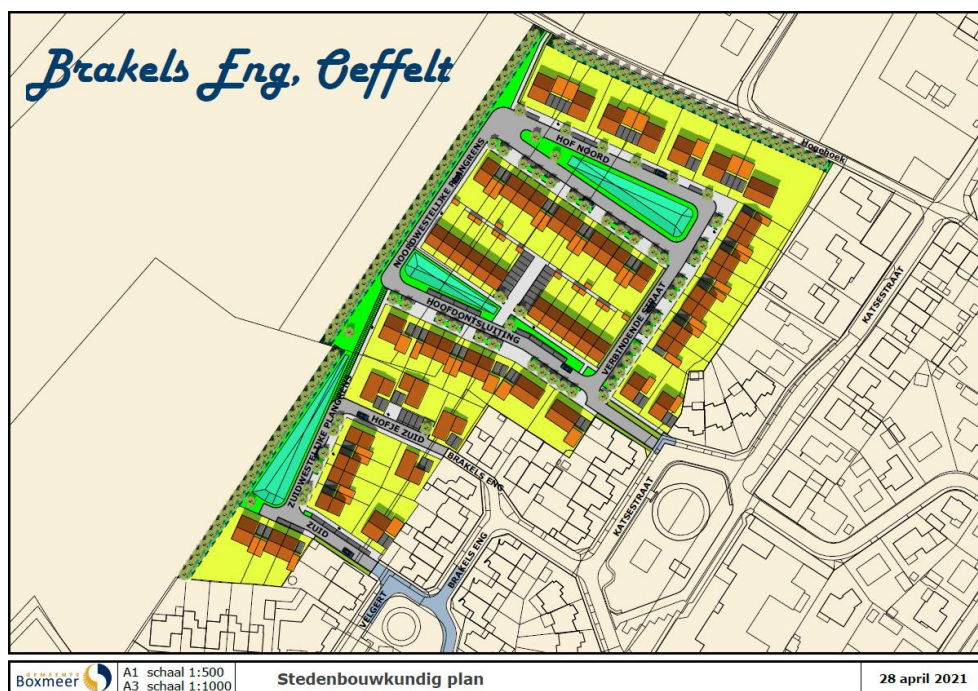
Het plangebied ligt ofwel braak, of is nog in agrarisch gebruik (percelen Oeffelt E 4585 en 4626.).

Afbeelding: Plangebied, Brakels Eng te Oeffelt.

5.2.2 Toekomstige situatie

Aanleiding voor het onderzoek is het plan om het gebied opnieuw in te richten, en geschikt te maken voor woningbouw. De minimale bodemverstoring bij de realisatie van de nieuwbouw, wegen en kabels en leidingen is thans onbekend, maar bij woningbouw moet vaak rekening gehouden met een verstoringsdiepte van tenminste 1.00m beneden maaiveld. Bij eventuele onderkeldering en rioleringswerkzaamheden zou de verstoringsdiepte vanzelfsprekend groter zijn. In alle gevallen bestaat een gerede kans dat eventueel aanwezige archeologische waarden verstoord of vernietigd worden.

Afbeelding: Stedenbouwkundig plan, Brakels Eng te Oeffelt.

5.3 Beschrijving historische situatie en mogelijke verstoringen (LS03)

De historische situatie binnen het plangebied is op verschillende kaarten als volgt:

Bron	Informatie
Kadastraal minuutplan, 1811-1832 (Bijlage, fig. 12)	Op het betreffende minuutplan ligt het plangebied ter plaatse van de percelen 864, 865, 862 en 857. De voorgangers van de Hogehoek en Katsestraat zijn al aanwezig. Er is geen bebouwing aanwezig binnen het plangebied.
Topografisch Militaire Kaart, 1850 (Bijlage, fig. 5)	Op de TMK van 1850 is het plangebied onbebouwd. De Katsestraat loopt ten oosten van het plangebied. In het nooroostelijke gedeelte naast het plangebied is een perceel met bewoning aanwezig.
Bonneblad, 1880 (Bijlage, fig. 7)	Op het Bonneblad van 1880 zijn geen significante verschillen te zien ten opzichte van de voorgaande situatie. Wel staats het gebied aangemerkt als Brakels Eng.

Bonneblad, 1950 (Bijlage, fig. 9)	Op het Bonneblad van 1950 zijn geen significante verschillen te zien ten opzichte van de voorgaande situatie. Wel lijkt het bewoonde perceel te zijn uitgebreid waardoor een deel van het perceel binnen het plangebied valt.
Topografische kaart, 1980 (Bijlage, fig. 10)	Op het Bonneblad van 1980 staat in het noordoosten van het plangebied bebouwing aangegeven. Verder is zijn er geen wijzigingen.
Topografische kaart, 2015 (Bijlage, fig. 11)	Op de kaart van 2014 is de situatie nagenoeg gelijk aan tegenwoordig. Wel is de bebouwing die in 1980 nog aanwezig is in het plangebied verdwenen.

5.3.1 Historische ontwikkeling plangebied en omgeving¹

Het dorp Oeffelt is gelegen aan de westelijke Maasoever en kent een lange bewoningsgeschiedenis door haar ligging bij een doorwaadbare plaats aan de Maas. Oeffelt ligt tussen Cuijk in het noorden en Boxmeer in het zuiden, en direct aan de overzijde van de Maas ligt het stadje Gennep. Tussen de Peel en de Maas bevindt zich een geringe verhoging in het landschap dat in het verleden werd gevormd door rivierafzettingen. Deze verhoging, waarop Oeffelt nu ligt, werd in de prehistorie bewoond.

In het verleden werden er resten aangetroffen uit de mesolithische periode. In het ten zuiden van Oeffelt gelegen Beugen, op het bedrijventerrein Beugen-Zuid, zijn in 2003 bij opgravingen door het ADC talrijke resten uit het mesolithicum aangetroffen. Ook kwamen er resten uit het neolithicum, de bronstijd en de ijzertijd aan het licht. Er is onder andere een grafveld uit de bronstijd (ca. 2000-800 v. Chr.) gevonden.

De naam Oeffelt kent een Keltische herkomst, gezien de betekenis als “nederzetting aan de Maas”. De nederzetting ligt aan de oude Romeinse weg van Tongeren (Atuatuca Tungrorum) naar Cuijk (Ceucum) en Nijmegen (Noviomagus). Boxmeer kende in de Romeinse periode al bewoning. De plaats Cuijk ligt circa vier kilometer noorden van Oeffelt en was een belangrijke Romeinse legerplaats (castellum). Bij Cuijk zijn in het verleden de resten van een brug gevonden. Over de Romeinse weg zullen waarschijnlijk ook Germanen en Franken gelopen hebben, toen ze de Maas overstaken tijdens hun trek naar het zuidwesten. In een weiland aan de Heerstraat, net ten noorden van Oeffelt, is in 1843 een grote hoeveelheid Romeinse vondsten gedaan, waaronder urnen, drinkschalen, aardewerk en munten.

In de middeleeuwen was de nederzetting ook bekend onder de naam Brakel. In het noorden bestond er een Cuijks Brakel en ten zuiden van de Oeffeltse Beek lag de Oeffeltse Brakel. De naam Brakel is vermoedelijk

¹ Otter, Y. den; 2006

afkomstig van het Germaanse brako en lo, dat 'bos' en 'varens' betekend, en verwijst naar een bos op een zandige hoogte. De naam 'Uflo' zou kunnen verwijzen naar het Latijnse ovile, 'schapenheuvel'. Een ander verklaring is de verwijzing naar 'Uffa's loo'. 'Loo' verwijst hier naar een hoogte in een rivierengebied, zoals een bosgebied. Uffa is een persoonsnaam, maar kan ook verwijzen naar het Oudnederlandse ûf dat 'uil' betekend: 'uilenbos'. Daarnaast kan het woord 'uffa' en naar 'water' verwijzen en kan het verband houden met de loop van Oeffeltse Beek: dus een nederzetting aan het water. De oudste vermelding van de naam Oeffelt stamt uit de tweede helft van de 11e eeuw als 'Uflo'. In een belastinglijst uit circa 1100 van de abdij van Echternach wordt melding gemaakt van de nederzetting, bestaande uit enkele boerenhoeven. In 1144 is sprake van de mansus Brakele.

Oeffelt behoorde tot 1402 tot het Land van Cuijk. Vanaf 1402 viel het dorp onder de autoriteit van de heren van de heerlijkheid Gennep die op hun beurt schatplichtig waren aan Kleef. In 1630 werd het hertogdom Kleef onderdeel van het keurvorstendom Brandenburg en later van het koninkrijk Pruisen. Deze situatie bleef tot de komst van de Fransen in 1793/1794. De gemeente Oeffelt ontstond vanaf het jaar 1810.²² Tijdens de Tweede Wereldoorlog lag Oeffelt lange tijd binnen de frontlinie tussen de geallieerden en Duitsland. De kerktoren werd onder meer opgeblazen.²

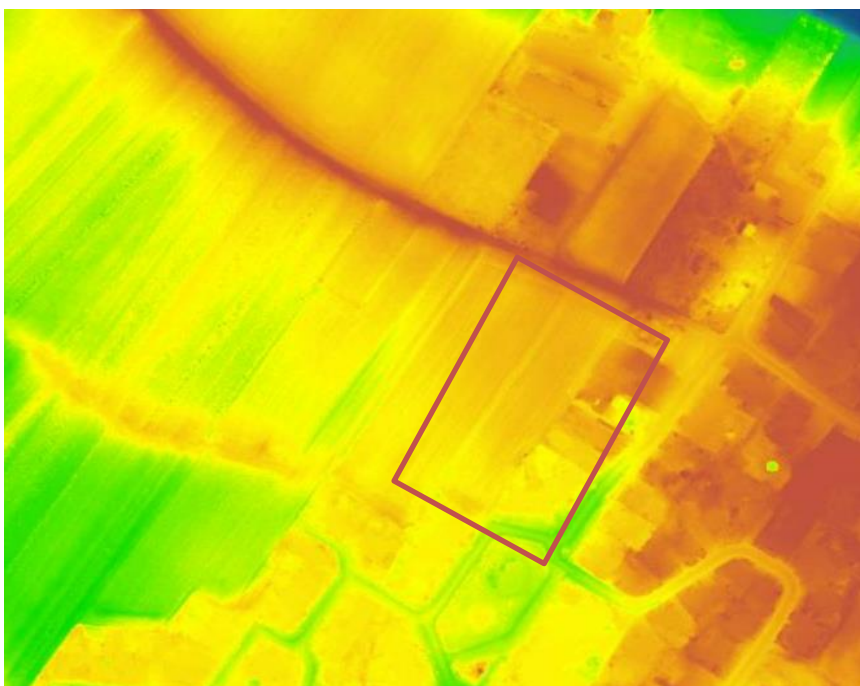
Het plangebied ligt ten noorden van de dorpskern van Oeffelt en ten zuidoosten van het buurtschap Hooge Hoek.

Hoogteligging

De hoogteligging in het plangebied varieert tussen 11.7 en 12.1 m NAP. Analyse van het AHN laat bij uitzoomen wel duidelijk een verhoging in het plangebied zien.³

² Rondags 2007

³ maps.bodemdata.nl.

Afbeelding: Het plangebied (rode contour) op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN; www.ahn.nl). Hoe geler en roder, hoe hoger en hoe groener en blauwer, hoe lager het maaiveld ligt.

Grondwatertrap

De grondwatertrap is trap VII. Grondwatertrap VII betekent dat het niveau van de gemiddeld hoogste grondwaterstand dieper van 80 cm -mv ligt en dat van de gemiddeld laagste grondwaterstand dieper dan 120 cm -mv.⁴

Bodemhygiëne

Bij het Bodemloket is geen informatie voor deze locatie beschikbaar over bodemonderzoek en/of sanering. Mogelijk is informatie beschikbaar bij gemeente, omgevingsdienst of provincie.⁵

Momenteel wordt een milieukundig bodemonderzoek uitgevoerd ten behoeve van het plangebied. De resultaten hiervan zijn nog niet bekend.

5.3.2 Bekende verstoringen

Bodemverstoringen kunnen de archeologische verwachting nadelig beïnvloeden. Daarom is het van belang om bestaande verstoringen waar mogelijk in kaart te brengen.

Sanering

Er is blijkens het Bodemloket geen sprake van saneringen in het verleden, die de bodem ter plaatse van het plangebied (verder) kunnen hebben verstoord.

Bestaande bebouwing

⁴ ahn.arcgisonline.nl.

⁵ ruimtelijkeplannen.nl.

Er bevindt zich geen bebouwing binnen het plangebied. Ook is er geen informatie beschikbaar over eventuele kabels en leidingen die aanwezig zijn in het plangebied, waarvoor grondroerende werkzaamheden zullen hebben plaatsgevonden. Verder zijn er geen bodemverstoringen bekend.

5.4 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens en bekende archeologische waarden (LS04)

5.4.1 Aardwetenschappelijke gegevens

De volgende aardwetenschappelijke gegevens zijn bekend van het plangebied:

Bron	Informatie
Geomorfologische kaart (Alterra) (Bijlage, fig. 12)	Het plangebied is op de geomorfologische kaart weergegeven met onderstaande gekarteerde eenheid: ⁶ - E44 : Dalvlakterras.
Bodemkaart (Alterra) (Bijlage, fig. 13)	Het plangebied is op de bodemkaart weergegeven met onderstaande gekarteerde eenheid/eenheden: ⁷ - KRd1 : Ooivaaggronden, lichte zavel Het in het plangebied voorkomende bodemtype is volgens de bodemkaart een ooivaaggrond (kaartcode KRd1) die gevormd is in een lichte zavel. De bodem bestaat uit een zandige kleigrond met een weinig donker gekleurde bovengrond. Ooivaaggronden zijn in het algemeen tot een aanzienlijke diepte homogeen bruin of grijsbruin van kleur. Grijze vlekken of roestvlekken komen pas vanaf een diepte van 50 cm voor. In het geval dat veen of slappe klei in de ondergrond aanwezig is, ligt deze zone met roestvlekken op grotere diepte. De dikke homogene (grijs)bruine laag is het gevolg van homogenisatie. Homogenisatie wordt veroorzaakt door een hoge biologische activiteit, die geruime tijd heeft geduurd. Dit is alleen mogelijk, wanneer geen blijvende of

⁶ dinoloket.nl/ondergrondmodellen.

⁷ dinoloket.nl/ondergrondmodellen.

	tijdelijke wateroverlast hoog in het bodemprofiel optreedt, het leven in de grond niet regelmatig wordt verstoord (bijvoorbeeld door ploegen) en het sediment oud is. Op oeverwallen van de grote rivieren zijn dergelijke omstandigheden over het algemeen aanwezig.
Top Pleistoceen (ARCHIS3) (niet afgebeeld)	Ligging Top Pleistocene oppervlakte (van tot): 10 20 meter t.o.v. NAP

Landschapontwikkeling⁸

Langs de Maas zijn in een warme periode van het Laat-Weichselien terreinvormen ontstaan door een rivierstelsel met een meanderend patroon. Een meanderend patroon komt voor in combinatie met een zeer klein verhang, een regelmatige afvoer en een geringe sedimentenlast van de rivier. Een meanderende rivier heeft slechts één kronkelende hoofdgeul, die zich door oevererosie in de buitenbochten langzaam verplaatst. Bij een meanderende rivier wordt grofzandig materiaal alleen in de stroomgeul en aan de binnenzijde van de meanderbochten afgezet. Direct naast de geul worden bij overstromingen siltige zanden en zandige kleien afgezet. Hier wordt een oeverwal gevormd. Verder van de rivier af worden siltige kleien afgezet. De terreinvormen die ontstaan zijn door een meanderende voorloper van de Maas worden aangetroffen ten zuiden van Milsbeek. Aan het einde van het Laat-Weichselien, op de overgang van het warme Allerrød naar het koude Late-Dryas, ging de Maas ging zich insnijden en veranderde het meanderende patroon van de Maas in dat van een vlechtende rivier. Een vlechtende rivier heeft meerdere gelijkwaardige geulen en een brede bedding. Dat het rivierpatroon veranderde in dat van een vlechtend systeem heeft vooral te maken met onregelmatige afvieren en een grotere sedimentlast. Bij de insnijding ontstond een rivierterras. In een later stadium werd het ontstane dal gedeeltelijk weer opgevuld met afzettingen van (grof)zandige afzettingen. Het daarbij gevormde reliëf is een dalvlakteterras.

Het plangebied ligt op een dalkvlakteterras. In de omgeving van het plangebied komt een fluviatiel bepaald reliëf voor met ruggen en laagten. De ruggen vormden koppen van zand- en grindbanken in de oorspronkelijke rivierdalbodem en worden op de geomorfologische kaart aangegeven als een relatief hooggelegen dalvlakteterras. De begrenzing

⁸ Mulder e.a., 2003; Van Zijverden en De Moor, 2014; Stouthamer e.a., 2015; Vos e.a., 2018; Verduin, 2021; dinoloket.nl/ondergrondmodellen.

van deze vormeenheid is arbitrair, omdat de ruggen en laagten een geïntegreerd patroon vormen. Het plangebied ligt op een soort 'schiereiland', afgesneden van het echte terras door de loop van een geul uitgesleten in het Midden-Weichselien. Op een afstand van circa 300 m ten oosten van het plangebied ligt het beekdal van de Oeffeltse Raam.

5.4.2 Archeologische gegevens

De volgende archeologische gegevens zijn bekend van het onderzoeksgebied:

Bron	Informatie
Gemeentelijk archeologisch beleid (Bijlage, fig. 14)	Volgens de gemeentelijke archeologische beleidskaart, heeft het gebied een Waarde archeologie - 3 (onderzoeksgebied A), waarbij een onderzoekseis van toepassing is bij ingrepen groter dan 2500 m ² en dieper dan 50 cm -Mv. Deze vrijstellingsgrenzen zijn tot stand gekomen op basis van geomorfologie, historische bronnen en bekende vindplaatsen in de directe omgeving.
Bestemmingsplan (niet afgebeeld)	van het bestemmingsplan Kom Oeffelt, in een zone waar deels de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie- 3' geldt. Hier zijn bodemingrepen zonder omgevingsvergunning verboden indien het oppervlak 2500 m ² of meer bedraagt en de verstoringsdiepte 50 cm -Mv of meer. Deze vrijstellingsgrenzen zijn tot stand gekomen op basis van het onderliggende gemeentelijke archeologiebeleid.
Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME) (niet afgebeeld)	Op de IKME ⁹ staan binnen het plangebied geen militaire elementen geregistreerd.
Archeologische Monumentenkaart (AMK) (niet afgebeeld)	Noch in het plangebied, noch in het onderzoeksgebied (straal van 500 m) is sprake van archeologische monumententerreinen.
Vondstmeldingen (ARCHIS3) (Bijlage, fig. 16)	In het onderzoeksgebied, binnen een straal van 500 m, staan een aantal vondstmeldingen geregistreerd, waarvan één binnen het plangebied. De meest

⁹ ikme.nl.

	relevante hiervan staan hieronder beschreven. - ZaakID 3232112100 In 2007 gevonden tijdens metaaldetectie op een akkerperceel op Brakels Eng bij de plaats Oeffelt (gemeente Boxmeer nb) een late romeinse munt van denominatie Aes 2 (Maiorina ?) van de tegenkeizer (usurpator) Magnus Maximus (383-388 AD), keizer van Brittannia, Hispania, Gallia en Africa. Dit is een losse detectorvondst waardoor een eventueel complextype niet aanwijsbaar is. - ZaakID 2096526100 Uit het veldwerk is gebleken dat er in de aangetroffen gronden nauwelijks sprake is van bodemvorming, aangezien er voornamelijk A/C-profielen worden aangetroffen. De bodems die zijn aangetroffen kunnen worden geclassificeerd als (ooi)vaaggronden. De houtskool die teruggevonden werd in de C-horizont kan mogelijk gekoppeld worden aan paal- of andere sporen. Op basis van de vondsten, de vondstverwachting en de vondstgeschiedenis moet vnl. gedacht worden aan (vroeg) middeleeuwse resten. Er kan verwacht worden dat de vondsten afkomstig zijn uit een nederzettingscontext. - ZaakID 3021942100 De vindplaats bevindt zich aan de Brouwersstraat. In een bouwput werd eenboomstamput aangetroffen. De put is waarschijnlijk LME. Of de opgegevencoördinaten correct zijn is enigzins onzeker. De vonsten werden gedaansamen met Jantien Koeling uit Cuijk. De vindplaats is 1 keer bezocht.
Onderzoeksmeldingen (ARCHIS3) (Bijlage, fig. 17)	Bekende waarden Het plangebied staat op de IKAW aangegeven als een gebied met een hoge archeologische verwachtingswaarde. Deze waardering is voornamelijk gebaseerd op de ligging op een dalvlakteterras. In en rond Oeffelt is en wordt veelvuldig archeologisch onderzoek uitgevoerd en er

	is tevens een aanzienlijke hoeveelheid vondst- en onderzoeksmeldingen gedaan. De meest relevante hiervan staan hieronder beschreven. - ZaakID: 2235984100 Soort onderzoek: Archeologisch: booronderzoek Status: Onderzoek afgemeld Plaats: Oeffelt Toponiem: Hogehoek 2 Uitvoerder: IDDS Archeologie B.V. Startdatum: 20-03-2009 Resultaat: Bij het bureauonderzoek is informatie verkregen over bekende of verwachte archeologische waarden binnen het plangebied. Hieruit voortvloeiend is een specifieke archeologische verwachting opgesteld. Bij het inventariserend veldonderzoek, verkennende fase, is de gespecificeerde verwachting, die gebaseerd is op het bureauonderzoek, getoetst en aangevuld. Daarnaast is bij het veldonderzoek inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap in het plangebied, voor zover deze vormeenheden van invloed kunnen zijn geweest op de bruikbaarheid van de locatie door de mens in het verleden. Bij het bureauonderzoek bleek dat het plangebied ligt op een dalvlakteterras uit het Weichselien. Door de ligging op een dalvlakteterras is de archeologische verwachting voor het plangebied hoog voor alle archeologische perioden. Bij het bureauonderzoek bleek ook dat er in de buurt van het plangebied veel archeologische resten bekend zijn uit het Neolithicum tot en met de Late-Middeleeuwen. De kans op het aantreffen van resten uit die periode is dan ook het grootst. Het noordelijke deel van het plangebied was volgens de beschikbare historische kaarten vanaf in ieder geval begin 19^e eeuw tot in de jaren '30 van de vorige eeuw bebouwd. In 1933 had nieuwbouw plaats in het zuidelijke deel en werd de bebouwing in het noordelijke deel gesloopt. Later werden nog schuren gebouwd. Op de plek van deze gesloopte bebouwing en de te slopen schuren is de nieuwbouw van twee woningen gepland.
--	---

	Bij het veldonderzoek kon het plangebied bleek dat de bodem in het deel waar de geplande bebouwing moet komen overwegend intact is, in ieder geval de archeologisch interessante lagen. In de top van een onder het (omgewerkte) esdek aanwezige begraven bodem is een kleine scherf laatmiddeleeuws aardewerk aangetroffen. De archeologische verwachting van het plangebied blijft na het veldonderzoek onverminderd hoog door de vondst van de scherf, door de intacte bodemopbouw en door de uit het bureauonderzoek bekende archeologische resten in de omgeving. Sinds kort heeft de gemeente Boxmeer echter een eigen archeologiebeleid. Daarbij hoort een vastgestelde beleidskaart met daarop aangegeven de ondergrenzen van verstoringen waarvoor archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Het plangebied ligt in een gebied waar pas bij een verstoring van meer dan 2500 m2 een archeologisch onderzoek nodig is. Omdat de voorgenomen graafwerkzaamheden in het plangebied minder zijn dan 2500 m2 beslaan is verder archeologisch onderzoek niet nodig. Er wordt dan ook geadviseerd om in het plangebied géén vervolgonderzoek uit te laten voeren. Indien archeologische waarden worden aangetroffen dienen deze bij het Rijk gemeld te worden. - ZaakID 2162605100 Soort onderzoek: ABO - Archeologisch: booronderzoek Status: Onderzoek afgemeld Plaats: Oeffelt Toponiem: Kuiperstraat Uitvoerder: Synthegra BV Startdatum: 31-07-2007 Resultaat: Op basis van het bureauonderzoek en karterend inventariserend veldonderzoek wordt vervolgonderzoek noodzakelijk geacht voor het plangebied. De opgestelde archeologische verwachting (hoofdstuk 5) is door de beperkte verstoring van de bodem, door de aanwezigheid van archeologische indicatoren (o.a. verbrande leem, sporen en brokjes houtskool, kwartsiet-brok, enzovoort) nog steeds van toepassing. Omwille van de lage en dus nattere ligging ten opzichte van de omgeving is de kans op het aantreffen van nederzettingssporen vanaf het neolithicum binnen
--	---

	het plangebied laag tot middelhoog. Door de ligging tussen een hoger terras, gelegen ten zuiden en zuidwesten van het plangebied, en een beekdal ten noordoosten van het plangebied is de kans op het aantreffen van off-site sporen van nederzettingen vanaf het neolithicum hoog (bijvoorbeeld greppels en kuilen die te relateren zijn aan landbouw en ambachtelijke/industriële activiteiten). Door de ligging op een laag maasterras nabij een vroegere maasgeul (allerød), is de kans op vindplaatsen uit het late paleolithicum en mesolithicum nog steeds middelhoog. Geadviseerd wordt om het plangebied met een aantal proefsleuven nader te onderzoeken. Dit heeft als doel eventueel aanwezige vindplaatsen te identificeren, te karteren en te waarderen. De ligging, het aantal en de omvang van de proefsleuven zullen worden bepaald in een programma van eisen (PvE) en hangt samen met de exacte locatie(s) van de nieuwbouw. - ZaakID 2176635100 Soort onderzoek: ABO - Archeologisch: booronderzoek Status: Onderzoek afgemeld Plaats: Oeffelt Toponiem: Cuijkseweg17 Uitvoerder: Archaeological Research en Consultancy Startdatum: 26-11-2007 Resultaat: De onderzoekslocatie ligt in het pleistocene rivierengebied, op een terrasdalvlakte uit het Plenig-laciaal. In het Holoceen zijn op deze terrassen geen sedimenten meer afgezet. De locatie is dan ook sinds het Laat-Glaciaal geschikt geweest voor bewoning. In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn waarnemingen gedaan daterend uit het Paleolithicum tot de Nieuwe tijd. De locatie heeft dan ook een hoge verwachtingswaarde voor archeologische vondsten uit deze gehele periode. Het karterend booronderzoek heeft uitgewezen dat de onderzoekslocatie, zoals verwacht werd, op de Pleniglaciale afzettingen van de Formatie van Kreftenheye ligt, die worden afgedekt door Laat-Glaciaal afzettingen van Formatie van Beegden. Daarnaast is in het zuidwestelijke deel van de locatie (boring 1) waarschijnlijk een rivierduintje aangetroffen. Het karterend booronderzoek heeft, behalve
--	---

	wat baksteen en houtskool in de bouwvoor, geen archeologische indicatoren opgeleverd. Hiermee kan worden geconcludeerd dat er geen archeologische vindplaats aanwezig is op de onderzoekslocatie. Er zijn daarom geen bezwaren tegen de voorgenomen bouwwerkzaamheden.
--	---

5.5 Gespecificeerde verwachting (LS05)

De volgende gespecificeerde archeologische verwachting kan worden opgesteld:

Op basis van de ouderdom van de ondergrond van het plangebied en bekende archeologische vondsten en waarnemingen geldt voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor de periode laat-paleolithicum – late middeleeuwen. In de Nieuwe Tijd zelf is het plangebied blijkens kaartmateriaal onbebouwd gebleven, de verwachting op het aantreffen van vondsten uit de nieuwe tijd is laag.

Het plangebied ligt in een bocht van de Maas en kijkt uit op de oude meanders en uiterwaarden waar het goed jagen en vissen was en wat later goede weidegronden zijn geworden. De vondsten op de oever van de oude Maasarm dateren in ieder geval vanaf het Mesolithicum. De archeologische resten worden direct aan of onder het maaiveld verwacht. De vondstenlaag wordt verwacht in de eerste 30 cm beneden het maaiveld. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen en waterputten) worden binnen 50 cm beneden het maaiveld verwacht

Het complex type en de omvang kunnen niet nader worden gespecificeerd door de beperkte gegevens.

6 Conclusies

De in de inleiding gestelde onderzoeksvragen kunnen, op basis van de in dit bureauonderzoek verkregen informatie en opgestelde verwachting, als volgt worden beantwoord:

1. Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische en/of ondergrondse bouwhistorische resten in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?
 - ➔ *Op basis van de ouderdom van de ondergrond van het plangebied en bekende archeologische vondsten en waarnemingen geldt voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor de periode laat-paleolithicum – late middeleeuwen.*
 - ➔ *In de Nieuwe Tijd zelf is het plangebied blijkens kaartmateriaal onbebouwd gebleven, de verwachting op het aantreffen van vondsten uit de nieuwe tijd is laag.*
2. In welke mate zullen deze resten worden verstoord door realisatie van de geplande bouwingrepen?
 - ➔ *Bij de ontwikkeling van het plangebied zullen nieuwe woningen worden gebouwd. Hiermee gaan bodemingrepen gepaard, wat betekent dat mogelijk archeologisch relevante bodemlagen worden bedreigd. De exacte diepte van de bodemingrepen is reeds onbekend.*
 - ➔ *Het is goed mogelijk dat delen van het plangebied in het verleden reeds zijn verstoord, maar op basis van de in dit bureauonderzoek behandelde bronnen kan dit niet nader worden geduid zonder veldtoets.*
3. Hoe kan deze verstoring door planaanpassing of fysieke bescherming tot een minimum worden beperkt?
 - ➔ *Bodemingrepen dienen waar mogelijk vermeden te worden, of tot een minimum te worden teruggebracht. Planaanpassing in de vorm van een beperkte ophoging kan resulteren in een buffer van mogelijk archeologisch relevante bodemlagen.*
4. Welke vorm van nader onderzoek is nodig om de aanwezigheid van archeologische en/of ondergrondse bouwhistorische resten vast te stellen en hun omvang, ligging, aard en datering in voldoende mate te kunnen bepalen?

- ➔ *Geadviseerd wordt om in deze zone de archeologische verwachting vanuit dit bureauonderzoek te toetsen middels een karterend booronderzoek: in het plangebied is niet eerder systematisch verkennend booronderzoek uitgevoerd, maar gelet op de hoge verwachting is het raadzaam om in een enkel onderzoek zowel de opbouw en mate van intactheid van de bodem vast te stellen, alsook de aan-/afwezigheid van archeologische vindplaatsen. Een karterend booronderzoek is derhalve de meest efficiënte vervolgstap, om te komen tot een advies op basis waarvan de bevoegde overheid een selectiebesluit kan nemen.*

7 Advies

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat in het plangebied sprake is van een hoge archeologische verwachting voor de periode laat-paleolithicum – late middeleeuwen. Geadviseerd wordt de archeologische verwachting vanuit dit bureauonderzoek te toetsen middels een karterend booronderzoek.

Bovenstaande betreft een onafhankelijk tot stand gekomen advies, op basis van bekende informatie en de kwaliteitsnormen van de beroepsgroep archeologie. Naar aanleiding van dit advies zal de bevoegde overheid (de gemeente Boxmeer) een eigen besluit nemen. In dat besluit kan en mag de bevoegde overheid beredeneerd afwijken van het advies. Mocht het plangebied in dat besluit worden vrijgegeven door de bevoegde overheid en er worden onverhoopt toch archeologische waarden aangetroffen tijdens de geplande graafwerkzaamheden, dan geldt op basis van de Erfgoedwet de plicht deze zogenaamde toevalsvondsten te melden bij het Rijk. Uit praktische overweging is het aan te bevelen deze melding te doen bij de bevoegde overheid, de gemeente Boxmeer.

Aan bovenstaand advies kunnen, behoudens opzet of grove nalatigheid onzerzijds, geen rechten worden ontleend, noch eventuele schade die daaruit kan voortvloeien, worden geclaimd.

8 Literatuur

Bakker, H. de, 1966: *De subgroepen van het systeem voor bodemclassificatie voor Nederland*. In: Boor en Spade.

G, Sophie.; (2006): Oeffelt (gemeente Boxmeer), Tiendplein.

Kramer, Drs. J. de; Engel, BA H.W.D. van den (2009): Hogehoek 2, Oeffelt Gemeente Boxmeer

Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) versie 4.1, www.sikb.nl.

Mulder, E.F.J., M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*. Houten.

Otter, Y. den; (2006): Plangebied Kerkstraat Noord 18 Oeffelt, gemeente Boxmeer.

Rondags, E.; Diependaal, S.; Koeman, S.M.; Hagens, D.; Paulussen, R.; (2007): Hogehoek-Kuipersstraat te Oeffelt gemeente Boxmeer

Stouthamer, E., K.M. Cohen & W.Z. Hoek, 2015: *De vorming van het land. Geologie en geomorfologie*. Zevende geheel herziene druk. Utrecht.

Wullink, A.J.; (2008): *Een archeologisch bureau-onderzoek (BO) en inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen, aan de Cuijkseweg 17 te Oeffelt, gemeente Boxmeer*

Internet:

www.ahn.nl

www.archis.nl

www.atlasleefomgeving.nl

www.bagviewer.kadaster.nl

www.bodemloket.nl

www.dinoloket.nl

www.easy.dans.knaw.nl

www.ikme.nl

www.legendageomorfologie.wur.nl

www.maps.bodemdata.nl/bodemdatanl/index.jsp

www.ruimtelijkeplannen.nl

www.topotijdreis.nl

www.zoeken.cultureelerfgoed.nl

9 Bijlages

TABELLEN

Tab. 1 Schema (pre)historische perioden

FIGUREN

- Fig. 1. Locatie van het plangebied
- Fig. 2. Locatie van het plangebied op topografische ondergrond
- Fig. 3. Planvorming binnen het plangebied (1/2)
- Fig. 4. Planvorming binnen het plangebied (2/2)
- Fig. 5. Plangebied op kadastrale kaart 1811-1832
- Fig. 6. Plangebied op kaart 1850
- Fig. 7. Plangebied op kaart 1880
- Fig. 8. Plangebied op kaart 1910
- Fig. 9. Plangebied op kaart 1950
- Fig. 10. Plangebied op kaart 1980
- Fig. 11. Plangebied op kaart 2015
- Fig. 12. Plangebied op geomorfologische kaart
- Fig. 13. Plangebied op bodemkaart
- Fig. 14. Plangebied op beleidskaart Boxmeer
- Fig. 15. Plangebied op IKAW3
- Fig. 16. Plangebied op kaart ARCHIS (vondstmeldingen)
- Fig. 17. Plangebied op kaart ARCHIS (onderzoeksmeldingen)

Tab. 1. Schema (pre)historische perioden

Archeologische periode	Datering
Nieuwe Tijd	1.500 – heden
Middeleeuwen	450 – 1.500 na Chr.
Late Middeleeuwen	1.050 – 1.500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450 – 1.050 na Chr.
Romeinse Tijd	19 voor Chr. – 450 na Chr.
Laat-Romeinse Tijd	270 – 450 na Chr.
Midden-Romeinse Tijd	70 – 270 na Chr.
Vroeg-Romeinse Tijd	19 voor Chr. – 70 na Chr.
IJzertijd	800 – 19 voor Chr.
Late IJzertijd	250 – 19 voor Chr.
Midden-IJzertijd	500 – 250 voor Chr.
Vroege IJzertijd	800 – 500 voor Chr.
Bronstijd	2.000 – 800 voor Chr.
Late Bronstijd	1.100 – 800 voor Chr.
Midden-Bronstijd	1.800 – 1.100 voor Chr.
Vroege Bronstijd	2.000 – 1.800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd)	5.300 – 2.000 voor Chr.
Laat Neolithicum	2.850 – 2.000 voor Chr.
Midden-Neolithicum	4.200 – 2.850 voor Chr.
Vroeg Neolithicum	5.300 – 4.200 voor Chr.
Mesolithicum (Midden-Steentijd)	8.800 – 4.900 voor Chr.
Laat Mesolithicum	6.450 – 4.900 voor Chr.
Midden-Mesolithicum	7.100 – 6.450 voor Chr.
Vroeg Mesolithicum	8.800 – 7.100 voor Chr.
Paleolithicum (Vroege Steentijd)	Tot 8.800 voor Chr.
Laat Paleolithicum	35.000 – 8.800 voor Chr.
Midden-Paleolithicum	300.000 – 35.000 voor Chr.
Vroeg Paleolithicum	Tot 300.000 voor Chr.

Fig. 1 Locatie van het plangebied

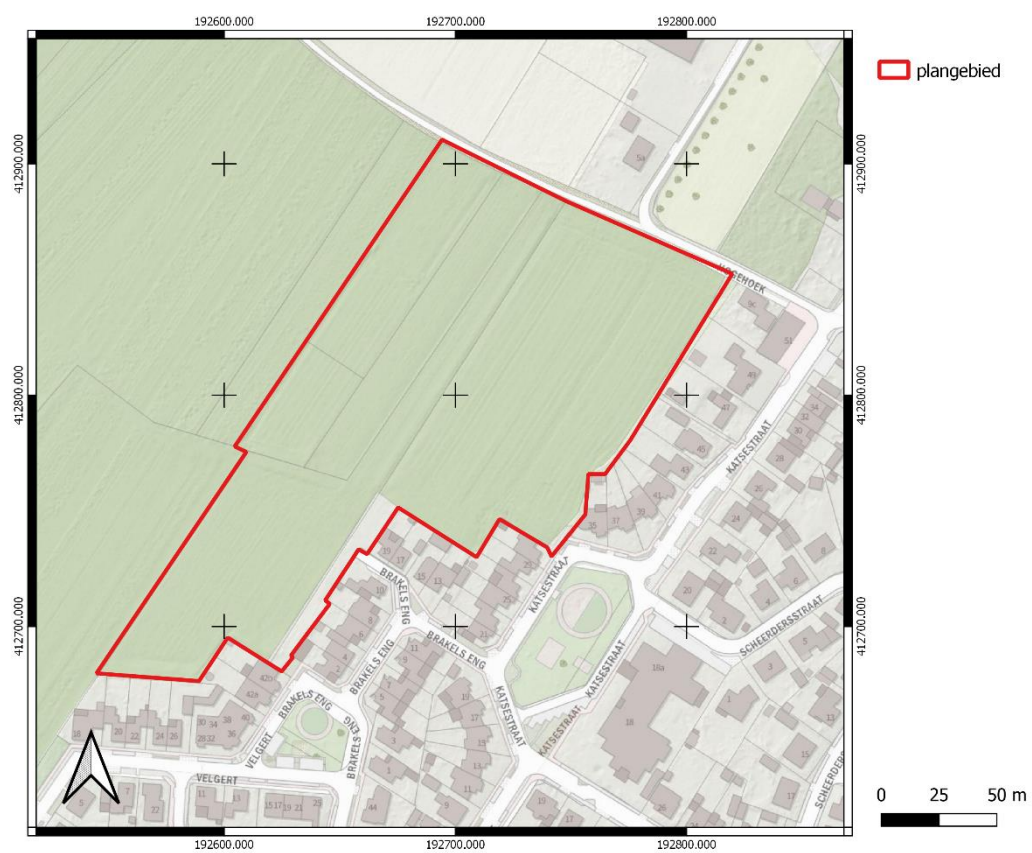

Fig. 2 Locatie van het plangebied op topografische ondergrond

Fig. 3 Planvorming binnen het plangebied (1/2)

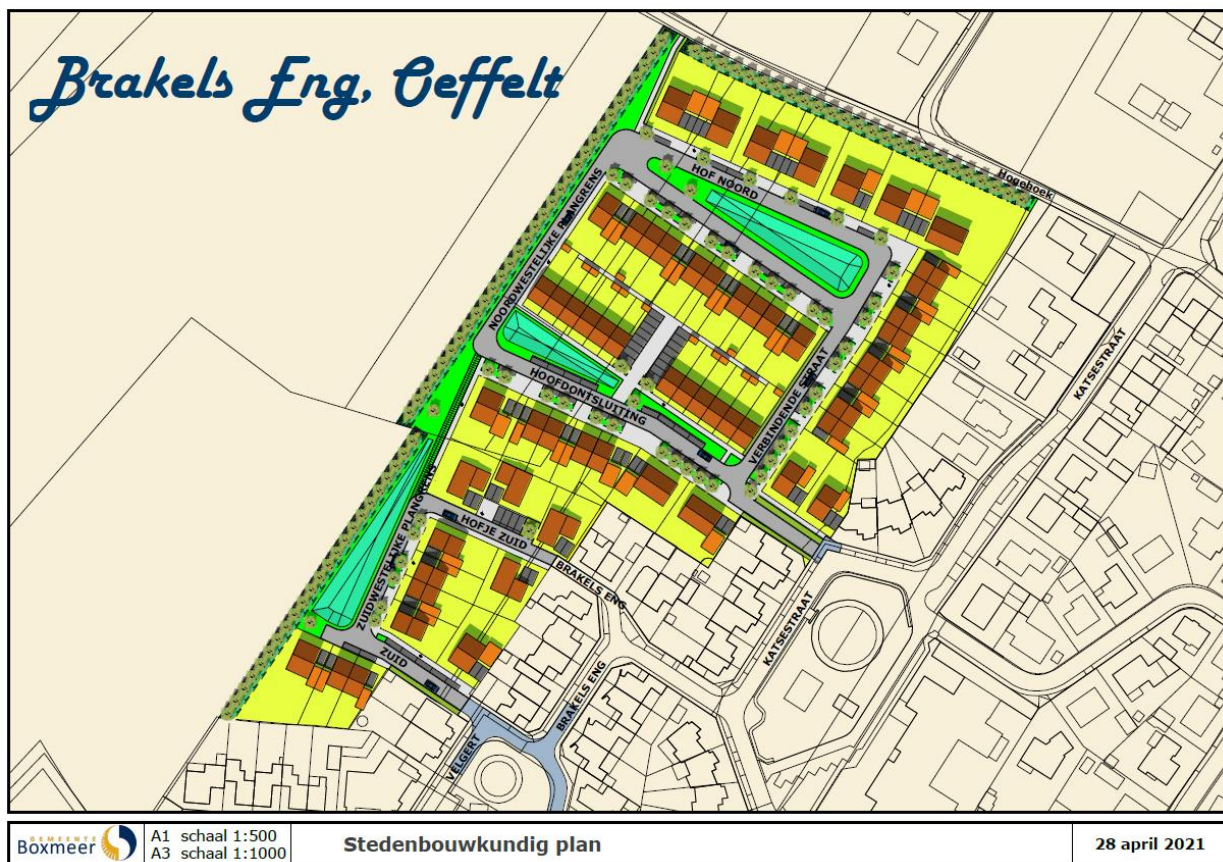

Fig. 4 Planvorming binnen het plangebied (2/2)

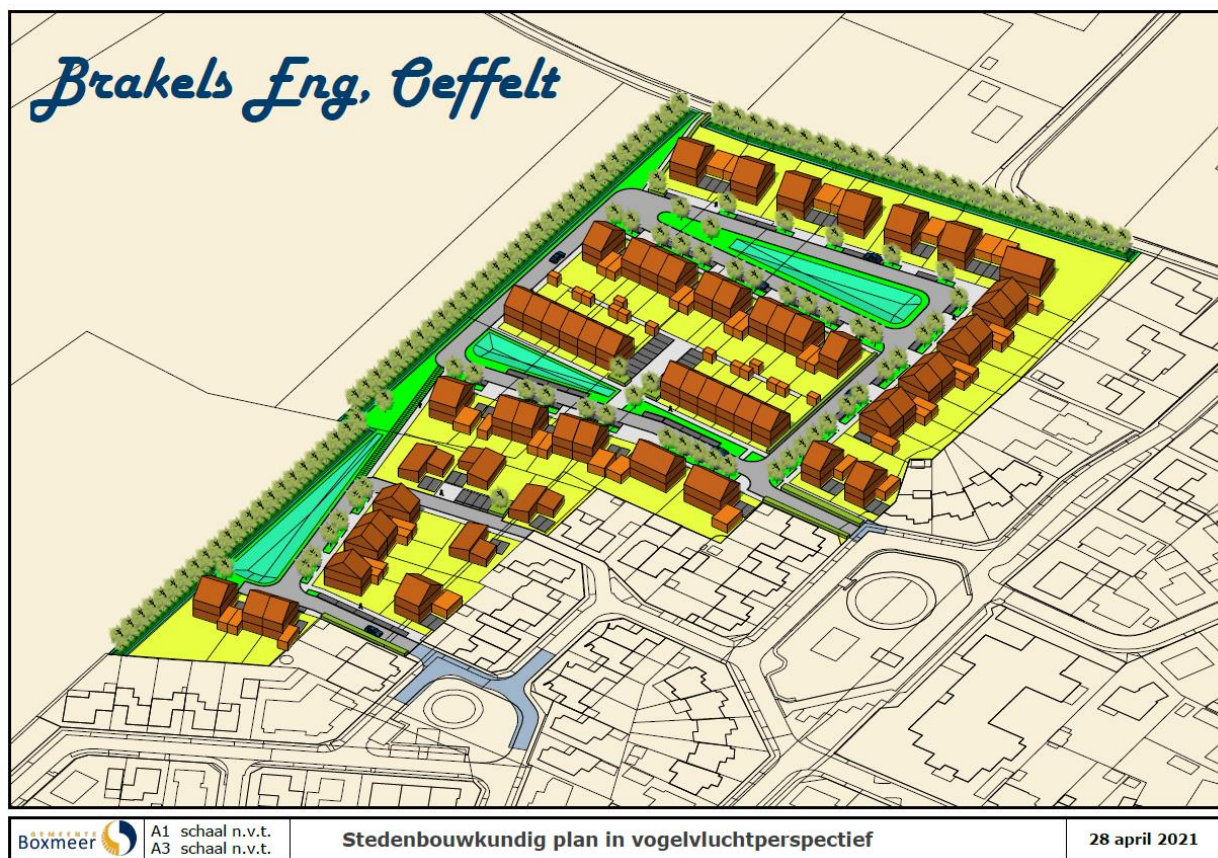
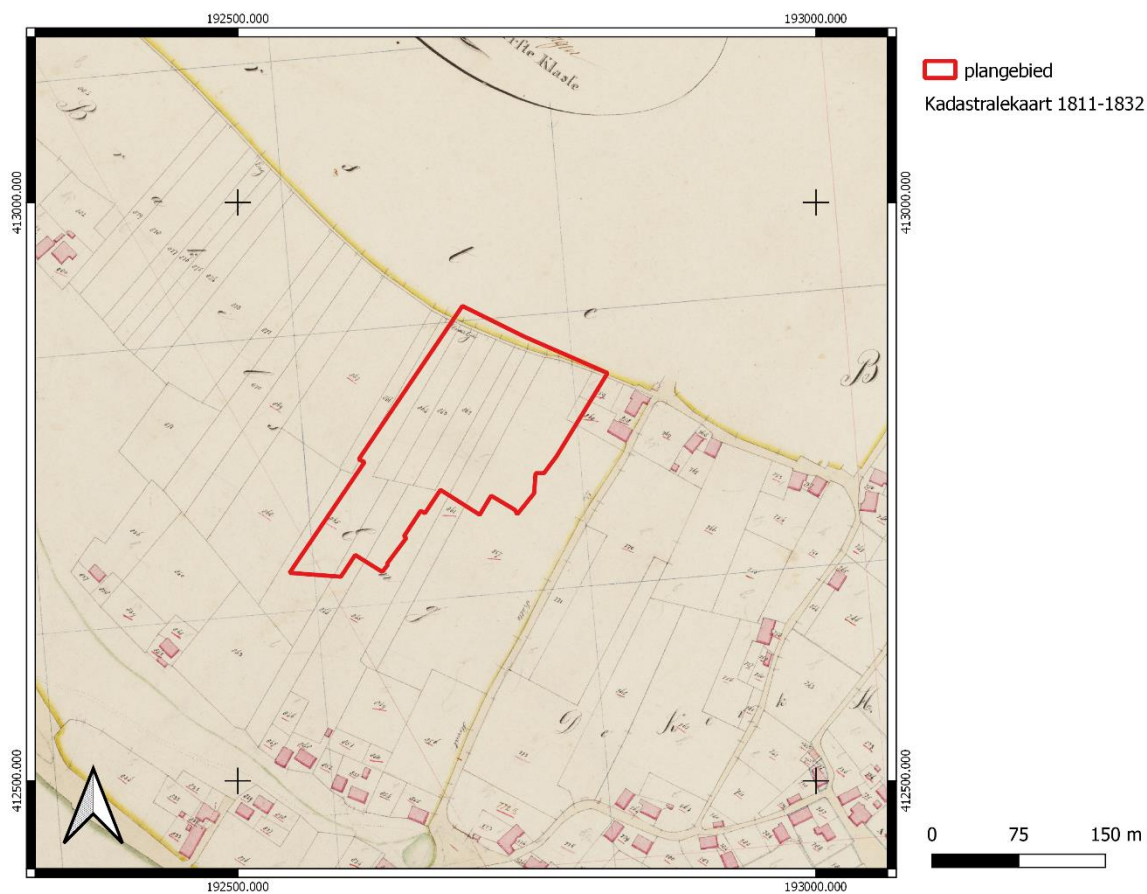

Fig. 5 Plangebied op kadastrale kaart 1811-1832¹⁰

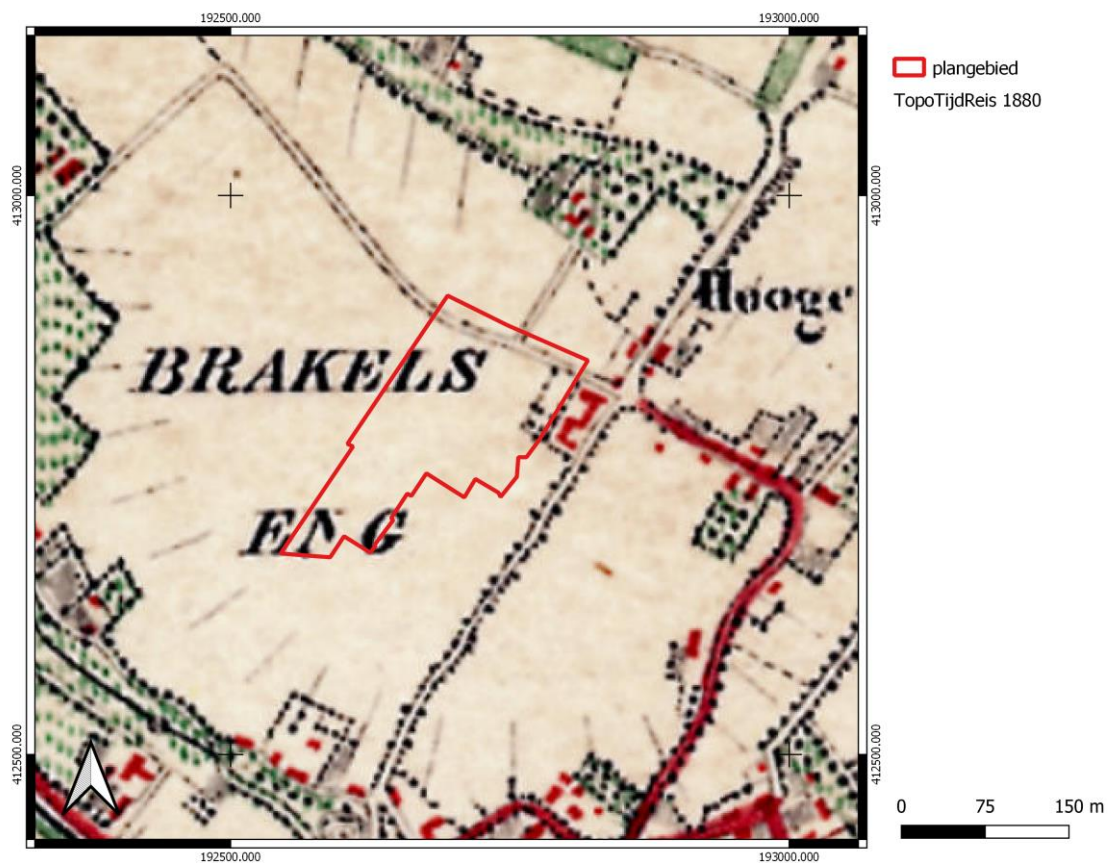
¹⁰ beeldbank.cultureelerfgoed.nl.

Fig. 6 Plangebied op kaart 1850¹¹

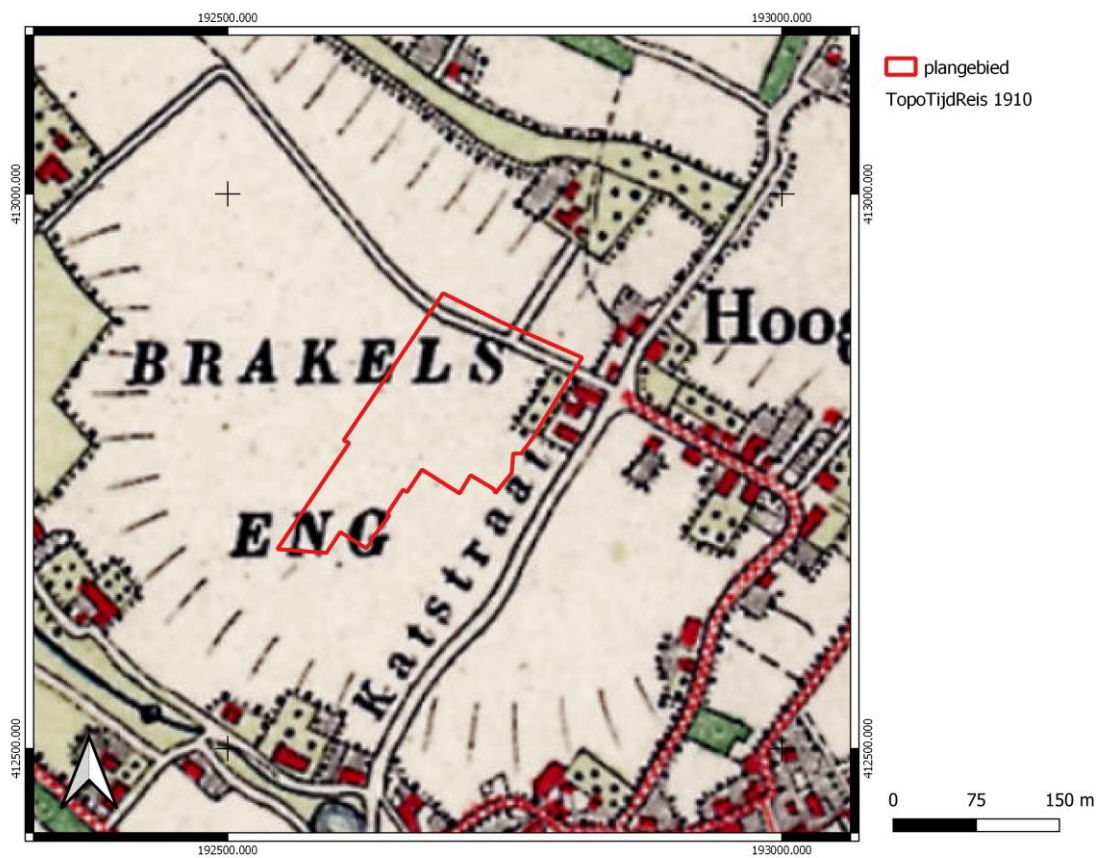
¹¹ topotijdreis.nl.

Fig. 7 Plangebied op kaart 1880¹²

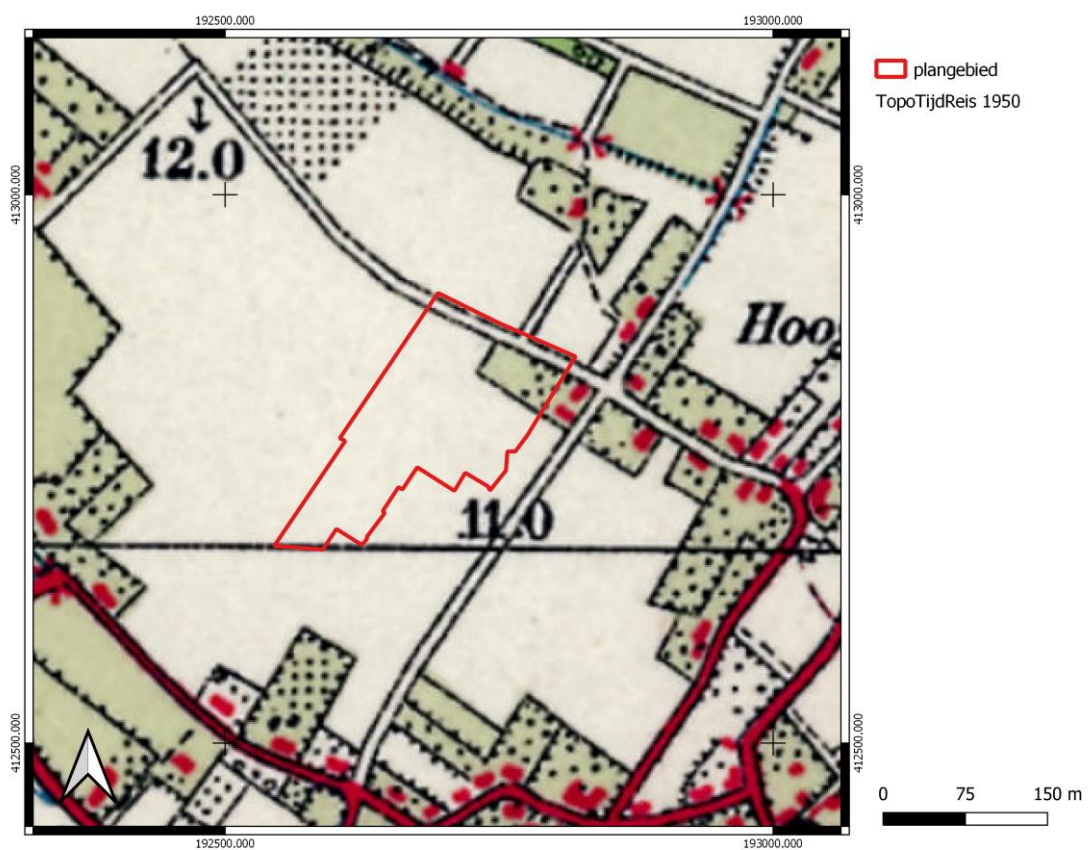
¹² topotijdreis.nl.

Fig. 8 Plangebied op kaart 1910¹³

¹³ topotijdreis.nl.

Fig. 9 Plangebied op kaart 1950¹⁴

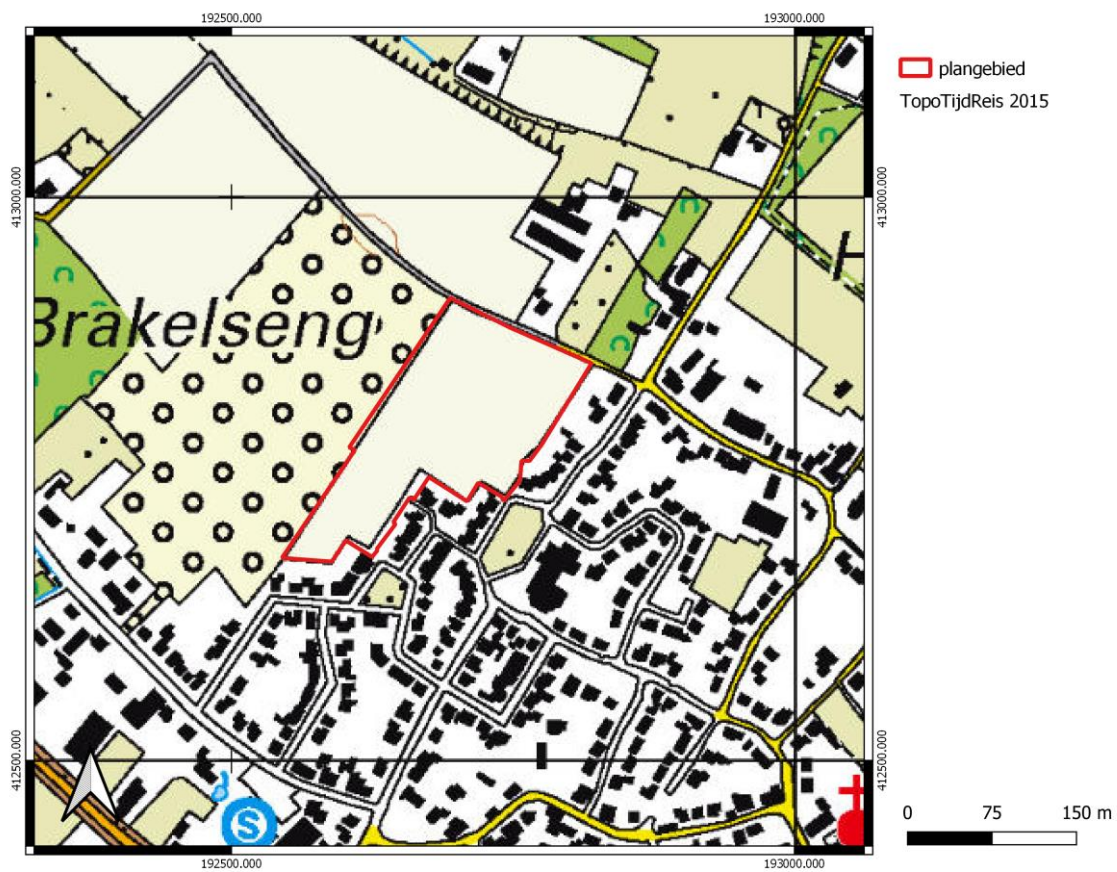
¹⁴ topotijdreis.nl.

Fig. 10 **Plangebied op kaart 1980¹⁵**

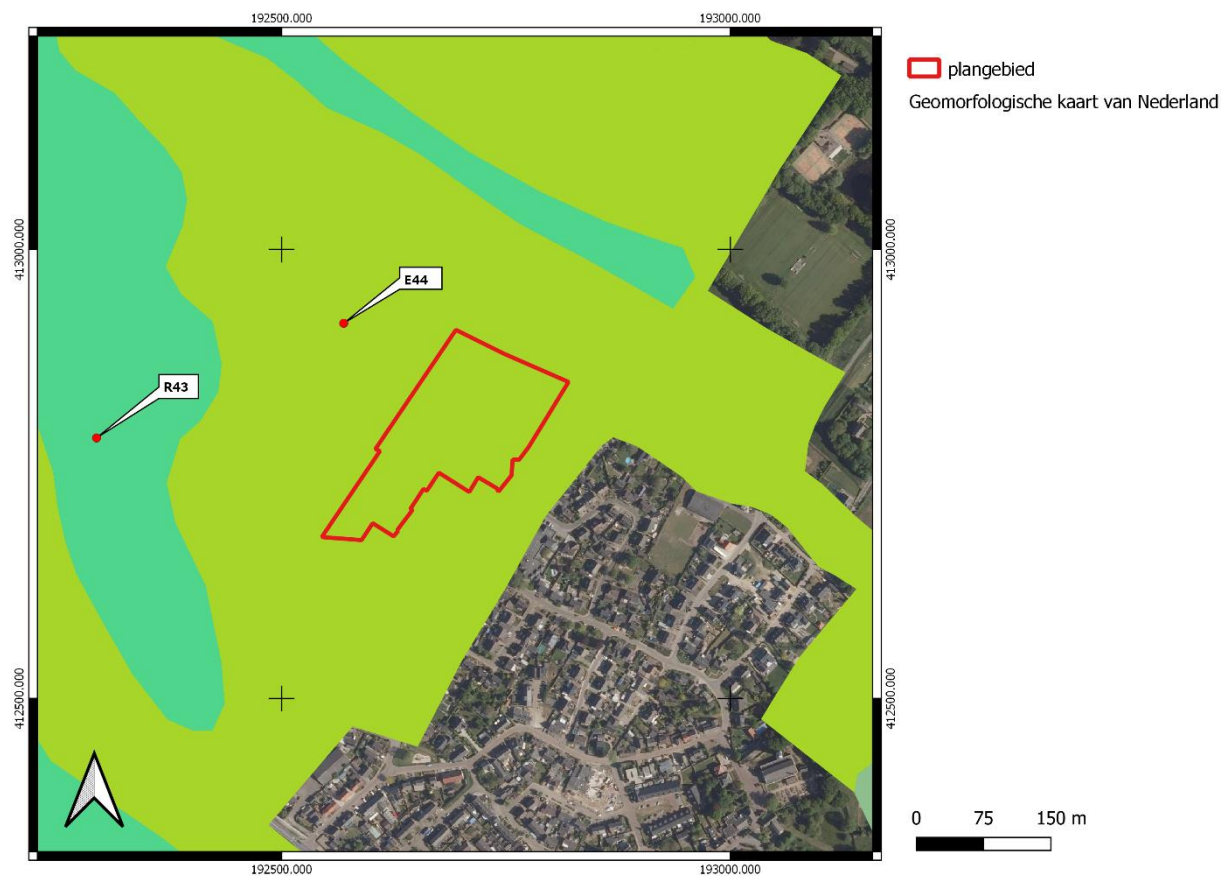
¹⁵ topotijdreis.nl.

Fig. 11 Plangebied op kaart 2015¹⁶

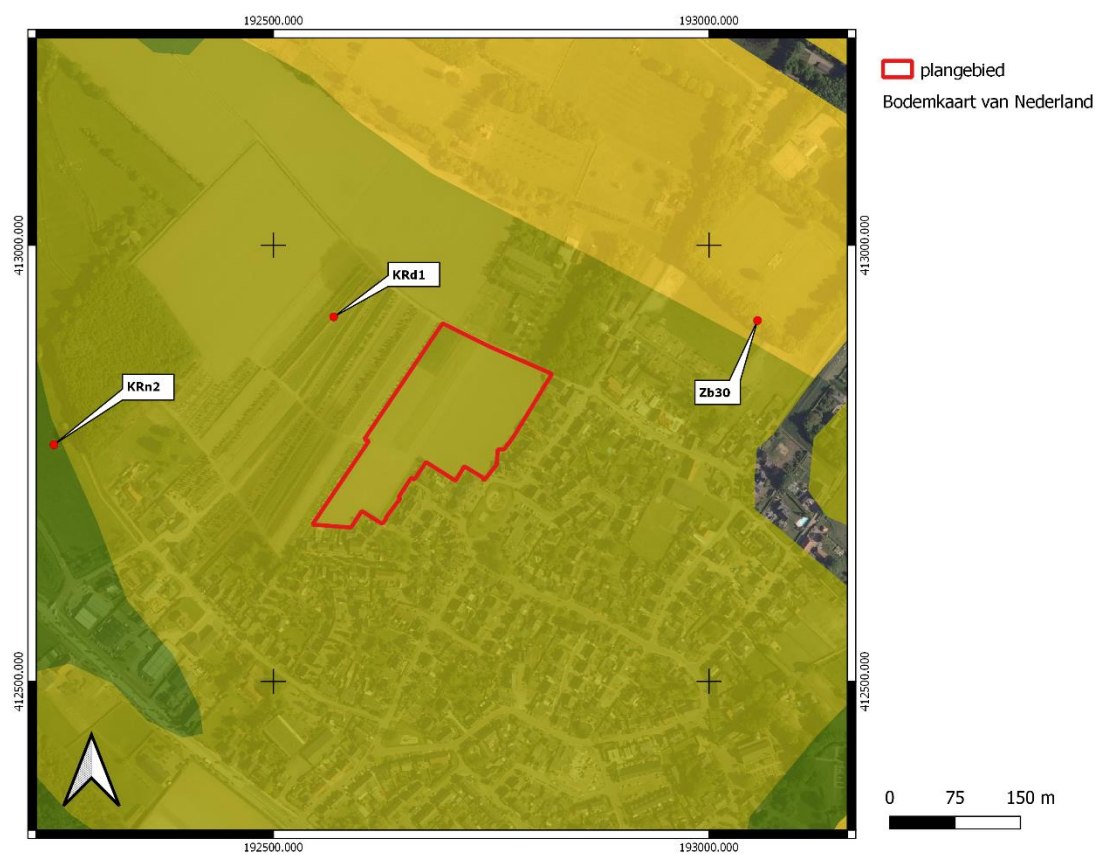
¹⁶ topotijdreis.nl.

Fig. 12 Plangebied op geomorfologische kaart¹⁷

¹⁷ pdok.nl.

Fig. 13 Plangebied op bodemkaart¹⁸

¹⁸ pdok.nl.

Fig. 15 Plangebied op Beleidskaart Boxmeer

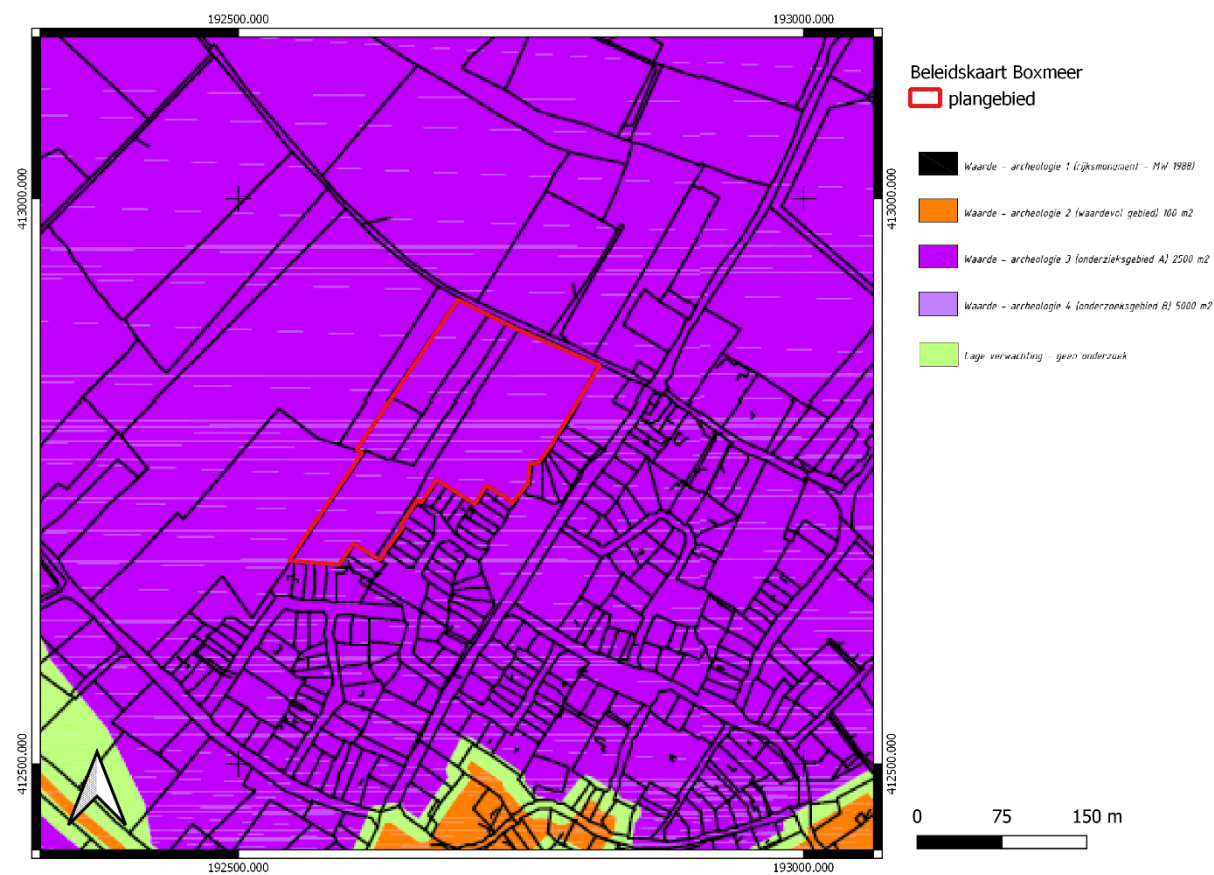

Fig. 15 Plangebied op IKAW3

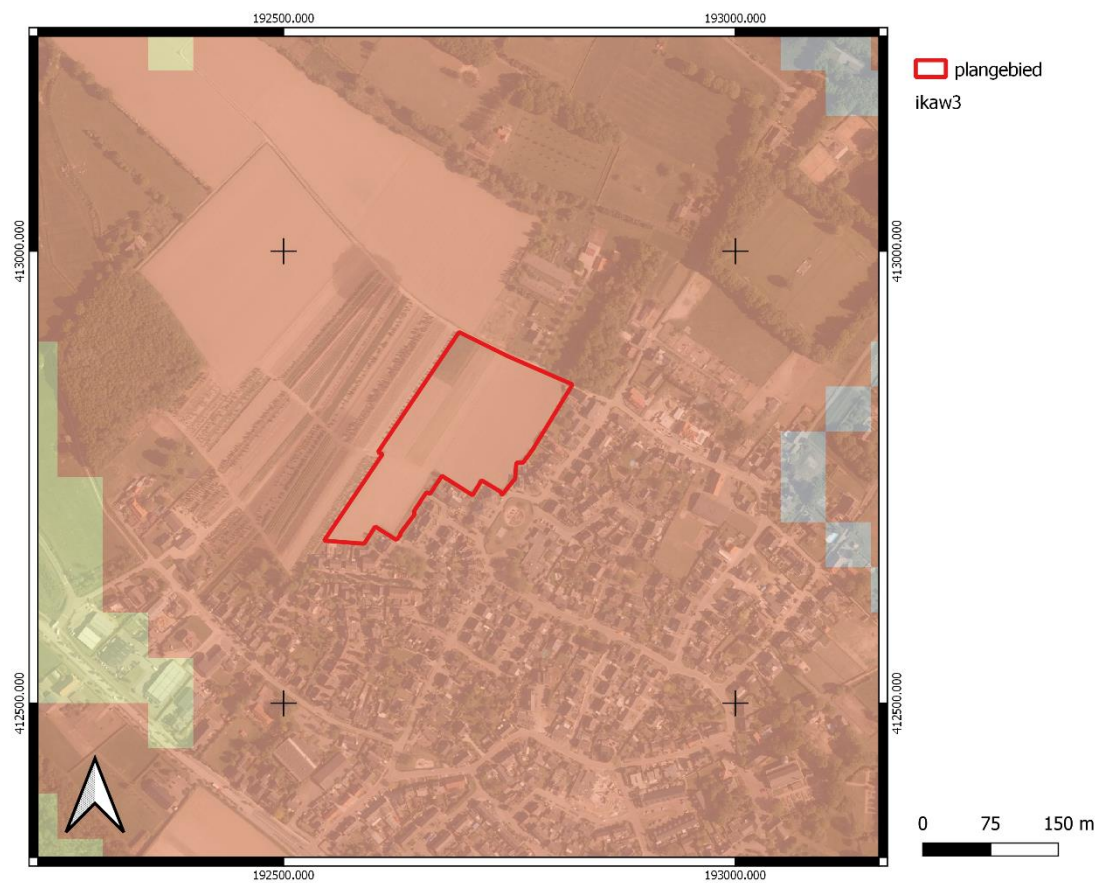

Fig. 16 Plangebied op kaart ARCHIS (vondstmeldingen)

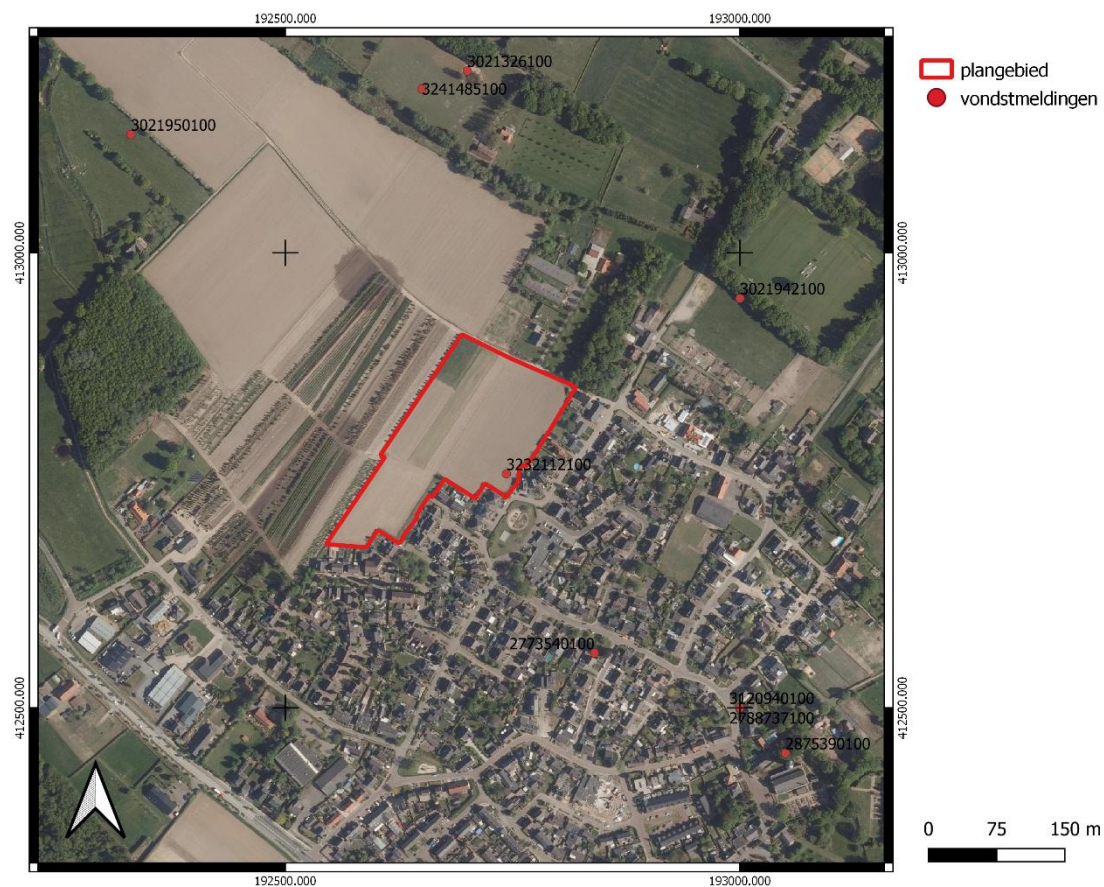

Fig. 17 Plangebied op kaart ARCHIS (onderzoeksmeldingen)

